

הבה נקשיב היטב לדיברי חסן. הוא אומר את האמת

מלך בביני

לצפות מן העולם הערבי ומאש"ף, אם יצער צעד משמעותי קדימה. יתכן שפרס הסביר למלך למה הוא זקוק, כדי שתהיה לו אפשרות לעשות צעד כזה ולפוצץ את האחדות הלאומית.

אנחנו יכולים לדון רק על פי הדברים שנאמרו אחריו הפגישה בפי שני הצדדים. והדברים מדכאים למדי.

ראינו את נאום המלך בטלוויזיה — נאום מרשים בכנותו, בפשטותו ובתבונתו.

(כמו תמיד, דיבר המלך בלי לקרוא מן הנייר. לעולם אינו משתמש בניירות. לא בנאום הארוך שלו באו"ם. לא בשיחות איתנו, שבהן הועלו ונדונו נקודות רבות ומורכבות. השתמש אי פעם בנייר. זיכרונו מדהים, ושליטתו בפרטים הקטנים מפתיעה.)

המלך אמר בשידור: הצעתי לפרס שלום. את הי שלום של פאס. זהו השלום היחיד שיתקבל על דעת העולם הערבי. זהו השלום וזהו מחירו. מר פרס דחה את ההצעה מכל וכל. אך הוא לא הציג שום הצעה אחרת.

ני ממש רואה לפני את פניו המפוכחות של חסן, כשעל שפתיו חיוך אירוני דק, בשמעו את ההצעות של פרס. ממשלת ישראל בכלל, ושימיעון פרס בפרט, הם אמני הבישול של המאפה הקרוי תפיחה — סופלה בלעז. כלומר: מאפה שיש בו מעט מאוד בצק והרבה מאוד אוויר, אך הנראה גדול ומבטיח. אלה הן התחכמויות מילוליות, העשויות בשביל חברייקונגרס מטומטמים, עיתונאים אמריקאים (וישראלים) קנויים וקהל-טלוויזיה המקשיב בהצני' אוזן. תוכנית ישראל למיזרח התיכון, ושטויות אחרות מסוג זה.

הסדנה של פרס עברה בקרחנות כדי להכין כמה מעשי-מאפה כאלה עבור המלך חסן. על סמך זה הבטיחו למלך מראש כי פרס יביא "הצעות חרושות".

התוכנית הראשונה היתה תפיחה אופיינית נוסח-פרס: "שנת שלום", שבמהלכה יפסקו "הלוחמה והטרור" ויתנהל משאומתן לפיתרון הבעיה הפלסטינית.

מילים יפות. זה מצלצל נהדר בטלוויזיה. שלושה סנטורים שיכורים ושני עיתונים אמריקאיים ישבחו אותה בלי הסתייגות. **אני מסופק אם חסן זיכה הצעה זו אף בחיוך דק. הוא בוודאי עשה תנועת-יד קלה כמו שאומרי: "נחמד מאוד, הבה נעבור לדברים רציניים".**

הצעה לא נאמר משאומתן עם מי, כאילו צורה, על מה. הפסקת הלוחמה נדרשת ללא שום תמורה. ביתניים נודע, מפי שרים מארוקאיים, שאחרי הצעה זו הלך המלך הביתה ושלה לפרס שליחים, כדי לברר, מתי הוא מתכוון לחזור לישראל. רק אז שלף פרס את ההצעה השניה, הרצינית כפיכיל.

עיקרה: משאומתן עם "נציגים אותנטיים" של העם הפלסטיני, כדי להכין פיתרון אשר יענה על "ציפיות הפלסטינים".

מי הם הנציגים האותנטיים? מי ימנה אותם? הדבר נובע מן הנסח: ישראל היא שתמנה אותם. או לשון אחרת, ממשלת ישראל תוכל לפסול מי שאינו מוצא חן בעיניה, כי התנאי הוא "שישאפו לשלום וידחו אלימות וטרור". מי יקבע זאת? ישראל, כמובן.

אין אש"ף. אין החלטות ברצא. אין החלטות פאס. אין הגדרה עצמית. לכל היותר: שיחות עם פלסטינים שימונו בהסכמת ישראל, ואשר ייהנו — אולי — מכריכת אש"ף ממחוקים. חוז מהמילים היפות, אין בכך אף קורטוב של משהו חדש. כל זה נאמר על-ידי פרס מזמן לריצ'ארד מרפי, במהלך שנכשל סופית.

פרס גם הציג "ליווי בינלאומי" לשיחות. מה חדש בזה? זה נאמר כבר רשמית ("פורום בינלאומי") ואין לזה כל משמעות. המטרה של סיסמה ריקה זו היא לרוקן מתוכן את ההצעה שעליה הוחלט באו"ם על דעת כל מדינות-ערב ואש"ף: ועידת-שלום בינלאומית, בהשתתפות חמש החברות הקבועות של מועצת הביטחון.

ועוד הצעה מהפכנית: אייחלת הריבונות הישראלית על השטחים הכבושים במהלך המשאומתן.

גם זוהי, כמובן, הצעה ריקה מתוכן. ישראל מנועה במילא מלעשות צעד כזה על-פי הסכמי קמפ-דייוויד.

אותם הסכמים כוללים גם את איזכור קיומו של "העם הפלסטיני", וכן של "זכויותיו הלגיטימיות וצרכיו הצורקים". הם קובעים גם, משאומתן עם נציגים של העם הפלסטיני.

המלך חסן מכיר את כל המיסומכים האלה בעל-פה. הצגת הדברים כתוכנית-שלום הדרשה הייתה עלבון לאינטליגנציה שלו. וגם לאינטליגנציה שלנו.

רור כי נתנו למלך להכין לפני שהסכים לפגישה, כי פרס יביא הצעות חרושות, שיהיו צעד משמעותי קדימה.

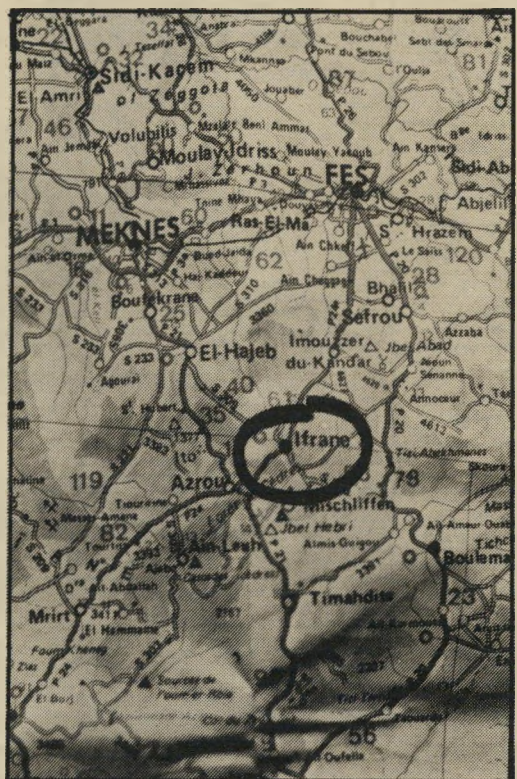
(המשך בעמוד 28)

השטחים הכבושים, משאומתן עם אש"ף והקמת מדינה פלס-טנית לישראל.

אלה הן "החלטות פאס" המפורסמות, שסולפו וי עוותו והועלמו בישראל. הן משקפות קונצנזוס עולמי.

הן תואמות גם את השקפותיו של חלק ממנהיגיהם של ישראל, ובראשם המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני. משום כך היה זה טבעי שהמלך הזמין אותנו פעמיים לשיחות ממושכות, ושנתן בעצמו פירסום לפגישות אלה.

יש, כמובן, הבדל גדול בין הפגישות איתנו, הישראלים

מפת מארוקו: איפראן (בעיגול) מדרום לפאס ולמקנאס

הרוגלים בפיתרון-שלום זה, ובין פגישה עם פרס. הפגישות איתנו נערכו על פי בקשת אש"ף ובהשתתפותו. הפגישות עם פרס נערכו למרות שפרס מסרב בתוקף להכיר באש"ף. אנחנו מייצגים מיעוט קטן בישראל. פרס מייצג את השליטון.

אך אין הדבר פוסל את הפגישה עם פרס. אותם ערבים הטוענים שאסור היה למלך להיפגש עם פרס, מפני שעצם הפגישה, נותנת לגיטימציה לישראל הכובשת דומים להפליא לאותם ישראלים הטוענים שאסור להיפגש עם אנשי אש"ף מפני ש, עצם הפגישה זו שטות וזו שטות. דרישה מועיל תמיד, כל דרישה, על כל בסיס שהוא.

דרישה אינו משאומתן. המלך לא התכוון לנהל משאומתן, ואין לו גם על מה. הוא שאף לדרישה. ואת המגמה הזאת יש לחייב בלב שלם.

דרישה לשם מה? האם המלך באמת קיווה לשכנע את שימיעון פרס? בוודאי שלא.

אני יכול לאמר בבטחון גמור שהמלך מכיר את שימיעון פרס כמו שהוא. בשיחותינו ריכזנו ארוכות על האיש ועל המציאות הפוליטית שבה הוא פועל. המלך מכיר היטב את המיגבלות הפוליטיות והרוחניות של מיפלגת-העבודה, אך הוא מכיר גם את הליכוד.

הוא מאמין כי מיפלגת-העבודה עדיפה על הליכוד, וכי עליהן כדאי לעזור לפרס נגד אנשי-הליכוד.

אני בטוח כי זה היה אחד המניעים של יוזמה רבת-כלכליתית זו.

דרישה מועיל תמיד, ביחוד דרישה כארבע עיניים. איננו יכולים לדעת מה אמר חסן לפרס שלא בנוכחות עדים, ומה אמר פרס לחסן. אני מנחש שחסן הסביר לפרס למה הוא יכול

א יזה מין כן-אדם הוא? מדוע הוא עושה זאת? למה הוא חותר? כך נשאלתי השבוע עשרות פעמים על-ידי אנשים היודעים כי נפגשתי עם המלך ושוחחתי עימו במשך שעות רבות. מה מריץ את חסן הרב מלך מארוקו? מדוע נפגש עם פרס? מדוע הסתיים המיפגש בפי שהסתיים?

חסן מלך-מארוקו שבה את ליביו מהרגע הראשון שנכנס לחדר דקות הוא מסלק מן המיפגש כל מוכה הפגישה. הרושם הראשון הוא של אינטליגנציה רבה. היא קורנת מעיניו, היא עוצבת את פניו.

הוא אדם בלתי-פורמאלי מאוד. נימוסיו פשוטים ונאים. אחרי כמה דקות הוא מסלק מן המיפגש כל מוכה הפגישה. האורח מרגיש נינוח ויכול להתרכז בשיחה ברצינות. יתכן שזוהי תכונה של נסיכים. פוליטיקאי צריך להיאבק קשה כדי להגיע למעמדו, לשקר, להעמיד פנים, לטפס על גוויות. זה מעוות את אופיו. נסיך שנולד למלוכה אינו זקוק לכך. אין הוא צריך "לויף".

בליבו השוויתי לא פעם את חסן עם אנור אלי-אבי דאת, שגם עימו נפגשתי ושוחחתי ארוכות. לכאורה היה דמיון בין השניים. שניהם היו אישים מרתקים ומקסימים. אך מבחינה אישית, היה ביניהם הבדל עצום.

סאדאת היה איש של אינטואיציה. היה לו חזון מרקיע-שחקים, יחד עם זאת היה נאיבי להפליא. בליבו שכנו, זו בצד זו, תבונה וחוכמת-עולם ותמימות עילאית. לא היו אלה שני הצדדים של אותו המטבע. לכן היה מסוגל לעשות את המעשה שאין דומה לו בהיסטוריה — הביקור בירושלים.

חסן הוא איש ההגיון. הוא איש בלתי-שיגרתני, הי מסוגל להבין את חשיבותם של מעשים דומזאתיים. אך הוא אדם מעשי, תכליתי, רציונלי מאוד-מאוד.

סאדאת היה בן כפר קטן במצרים העתיקה, שהגיע לעמודי ההיסטוריה. חסן נולד לשושלת עתיקה של אימפריה גדולה, והוא מודע מאוד למסורת מישפחתו ולחובותיו.

סאדאת, איש-החזון, עשה מעשה גדול וגם שגיאות גדולות. חסן יהיה, לדעתי, זהיר הרבה יותר. הוא יודע היכן הגבולות. יתכן שההבדל בין השניים לא היה נעוץ רק בהבדל שבין הנסיך, אשר נק את מיטב התרבות הצרפתית והתרבות האיסלאמית גם יחד, ובין בן-הכפר, שגדל על תרבות ערבית-מצרית. יתכן שהוא נעוץ גם בהבדל בין שני העולמות הערביים — המערבי (המערב) וה"מערק" (המזרח).

לא פעם ניכר אצל חסן שמץ של זילזול כלפי בני ה"מערק". נראה לו כי אלה אינם מסוגלים לקבל החלטות הגיוניות, תוך בחירה ברורה בין אופציות שונות. שהם מהססים ודורכים במקום; שאינם מסוגלים להתמודד עם המציאות וחיים במציאות הקיימת רק בדמיונם.

מכאן מידה מסוימת של אי-סבלנות מצד חסן כלפי שכנותיה של ישראל, ואולי גם ההרגשה שהוא צריך ליטול יוזמה לידיו, לצעוד צעד מחושב קדימה, לעשות את אשר חייב להיעשות. אלא ששכנותיה של ישראל אינן מסוגלות לעשותו בעוד מועד.

מה רצה המלך להשיג בפגישה זו? איביו המלך טוענים כי רצה בסדר-הכל להביא תועלת לעצמו ולארצו. כלומר: להשיג כסף אמריקאי. אחרים אומרים שהיה זה תעלול-פירסומת, שנועד לשים את המלך במרכז הבימה העורלמית.

ואם כן, אז מה? מריאני בנן נוקט יוזמת שיש להם בו זמנית כמה וכמה מטרות. אין הוא פועל רק במישור אחד. הוא פועל בכמה מישורים בעת ובעונה אחת.

יתכן מאוד שהמלך נקט יוזמה זו גם כדי לשרת את ענייני מארוקו בארצות-הברית. מארוקו מסובכת במילחמה קשה במיד-בר אל-צ'חרה. היא ענייה. היא זקוקה לאמצעים. אלה יכולים לבוא רק מארצות-הברית.

פוליטיקאי מפוכח יודע כי ישראל שולטת כיום שילטון כמעט מוחלט בקונגרס האמריקאי ובכלי-התיקשורת האמריקאיים. מעשה שיהיה פופולרי אצל יהודי ארצות-הברית ויזכה בתמיכת ישראל יפתח את הלבנות והקופות של גיזברי ארצות-הברית, הנוטים כיום לקמץ.

אילו עשה המלך מעשה פסול כדי להשיג מטרה זו, אילו "מבר" את העניין הערבי והפלסטיני, הרי היו יריביו ברמשק צורקים בהאשמותיהם. אבל המלך לא עשה שום מעשה כזה. להיפך.

המלך הזמין את שימיעון פרס כדי להגיד לו, באדיבות ובלכי-ביות: אתה יכול להשיג שלום, השלום מונח ממש על כף-היד — בתנאי שאתה מוכן לשלם את המחיר. והמחיר הוא נסיגה מן